Макушенко А. В.

УДК 336.717.512 (477)

Магістр 2 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

МЕТОДИКА ОЦІНКИ РІВНЯ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Анотація. Запропоновано методику оцінки рівня регулювання діяльності банку шляхом розрахунку інтегрального показника. На основі результатів проведеного оцінювання для ПАТ "Райффайзен Банк Аваль" надано рекомендації щодо підвищення рівня ліквідності.

Аннотация. Предложена методика оценки уровня регулирования деятельности банка путем расчета интегрального показателя. На основе результатов проведенной оценки для ПАО "Райффайзен Банк Аваль" даны рекомендации по повышению уровня ликвидности.

Annotation. The paper proposes a method of assessing the level of regulation of bank activity, by calculating the integral indicator. Basing on the results of the assessment for PJSC "Raiffeisen Bank Aval" the recommendations on increasing liquidity level are given.

Ключові слова: банківське регулювання, інтегральний показник, норматив, оцінка, фінансова стійкість.

Забезпечення стабільної банківської системи здійснюється шляхом регулювання діяльності банків. Сьогодні в Україні склались специфічні умови як в економічній сфері в цілому, так і в банківській системі зокрема. Це пов'язано, насамперед, із фінансовою кризою, недосконалістю законодавства, втратою довіри населення до держави і до банків. Саме тому проблема збереження стабільного фінансового стану банку та забезпечення його ефективної діяльності є нагальною та актуальною.

Розробці механізму ефективного регулювання банківської діяльності присвячені дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних учених: О. Барановського [1], Р. Гриценка [2], Г. Карчева [3], Ю. Серпенінова [4], А. Степаненка [5] та ін. Проте праці науковців в основному спрямовані на висвітлення теоретичних аспектів регулювання, і недостатньо уваги приділяється вирішенню практичних питань, а саме: аналізу дотримання обов'язкових економічних нормативів, встановлених НБУ, аналізу показників прибутковості та оцінці рівня регулювання банківської діяльності.

Тому доцільною є розробка методики оцінювання рівня регулювання діяльності банку, яка базується на аналізі його фінансового стану.

Забезпечення належного контролю за діяльністю банків є досить складним і вимагає вирішення низки поточних завдань. Надзвичайно важливим у системі банківського регулювання є контроль за фінансовим результатом діяльності банку, а саме за розміром чистого прибутку банку. Адже на основі цього показника оцінюється рівень розвитку діяльності банку [1]. Так, наприклад, ПАТ "Райффайзен Банк Аваль" протягом 2006 – 2008 років отримував прибуток, тобто його діяльність була ефективною. Але внаслідок фінансової кризи у 2009 році банк зазнав значних збитків, які протягом 2010 року намагався ліквідувати. У результаті за 2010 – 2011 роки ПАТ "Райффайзен Банк Аваль" отримав прибуток, який є незначним.

З огляду на тенденції зміни фінансового результату ПАТ "Райффайзен Банк Аваль" потребує регулювання діяльності, що забезпечить підвищення прибутковості банку. Головним інструментом регулювання банківської діяльності є контроль за виконанням обов'язкових економічних нормативів, встановлених НБУ. Адже невиконання банком нормативу є підставою для визнання його проблемним. Тому в основу методики оцінки рівня регулювання діяльності банку доцільно покласти аналіз виконання економічних нормативів.

© Макушенко А. В., 2013

Оцінити рівень регулювання діяльності банку можна за допомогою розрахунку інтегрального показника оцінки фінансового стану, що розраховується за формулою [3]:

$$Кінт = К1 \times К2 \times К3 \times .... \times Кn, \quad (1)$$

де Кінт – інтегральний показник оцінки фінансового стану банку;

Кn – зважений норматив оцінки фінансового стану банку.

Формулу зваженого нормативу оцінки фінансового стану банку можна подати таким чином [3]:

$$Кі = xi / xmin(max), \quad (2)$$

де xi – фактичне значення і-го нормативу;

xmin(max) – граничне значення нормативу.

У випадку зростання значення інтегрального показника можна говорити про покращення фінансового стану банку, в разі зменшення – про погіршення результативності діяльності.

У таблиці наведено результати розрахунку інтегрального показника фінансового стану ПАТ "Райффайзен Банк Аваль" на основі дотримання обов'язкових економічних нормативів капіталу, ліквідності та кредитного ризику.

Таблиця

Інтегральний показник оцінки фінансового стану ПАТ "Райффайзен Банк Аваль"

Нормативи	2009		2010		2011	
	Значення, %	Зважений норматив	Значення, %	Зважений норматив	Значення, %	Зважений норматив
1	2	3	4	5	6	7
Норматив адекватності регулятивного капіталу/платоспроможності (не менше 10 %)	11,36	1,14	13,34	1,33	16,9	1,69
Норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (не менше 9 %)	10,50	1,17	10,49	1,17	12	1,33
Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)	82,20	4,11	53,00	2,65	54,1	2,71

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5	6	7
Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %)	79,35	1,98	64,29	1,61	77,3	1,93
Норматив короткострокової ліквідності	47,82	0,80	36,38	0,61	85,1	1,42

(менше 60 %)						
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %)	16,57	0,66	20,26	0,81	12,1	0,48
Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	42,12	5,27	32,57	4,07	23	2,88
Інтегральний показник		30,05		13,25		23,28

З результатів аналізу даних таблиці можна зробити висновок, що значення інтегрального показника в 2011 році знизилося порівняно з 2009 роком. Це є результатом зниження нормативів ліквідності та сигналом про необхідність застосування заходів регулювання банківської діяльності.

На основі дослідження праць науковців та практиків із питань банківського регулювання, а саме: О. Барановського [1], Р. Гриценка [2], Г. Карчева [3], Ю. Серпенінова [4], А. Степаненка [5], пропонуються такі шляхи підвищення рівня дотриманості нормативів ліквідності ПАТ "Райффайзен Банк Аваль":

забезпечення достовірності та надійності інформації про поточні зобов'язання і наявність ліквідних коштів у банку;

ураховування окремих видів активів та зобов'язань з початковим строком погашення до одного року в процесі визначення показника короткострокової ліквідності;

ураховування обсягу сформованих резервів під активні операції в процесі розрахунку показників ліквідності;

посилення коефіцієнтного контролю за довгостроковою ліквідністю;

визначення єдиних концептуальних засад організації банківського контролю;

оптимізація організаційної структури контролю ліквідності банку;

стандартизація форм і методів контрольної діяльності;

покращення матеріально-технічного, наукового та інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування системи контролю над показниками ліквідності банку;

система контролю повинна бути мобільною, тобто оперативно та адекватно реагувати на будь-які зміни в діяльності підприємства та економіці країни.

Таким чином, було розроблено та запропоновано методику оцінювання рівня регулювання банківської діяльності, яка враховує фінансовий стан установи. На прикладі ПАТ "Райффайзен Банк Аваль" проведено її апробацію та визначено заходи, спрямовані на підвищення рівня ліквідності, які в майбутньому забезпечать підвищення величини отриманого прибутку.

Наук. керівн. Омельченко О. І.

Література: 1. Барановський О. Проблемні банки: виявлення і ліквідація / О. Барановський // Вісник НБУ. – 2009. – № 11. – С. 18–31. 2. Гриценко Р. Теоретичні аспекти організації банківського нагляду в сучасних умовах / Р. Гриценко // Вісник НБУ. – 2007. – № 4. – С. 57–59. 3. Карчева Г. Т. Стійкість та потенціал банківської системи України / Г. Т. Карчева // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2011. – № 1. – С. 155–163. 4. Серпенінова Ю. С. Усунення недоліків нормативного методу державного регулювання ліквідності банків / Ю. С. Серпенінова // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Фінансовий ринок України: стабілізація та євроінтеграція. – 2010. – № 1. – С. 33–34. 5. Степаненко А. І. Банківський нагляд в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення / А. І. Степаненко // Банківська справа. – 2008. – № 5. – С. 29–34.